

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ АГРАРНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан факультету
Аграрного менеджменту
_____ А.Д. Остапчук
“ _____ ” _____ 2019 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансів
Протокол № 11 від 10 червня 2019 р
Завідувач кафедри

д.е.н., проф. Давиденко Н.М.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІНАНСИ

**Галузь знань 07 «Управління і адміністрування»
Спеціальність 075 «Маркетинг»
ОС Бакалавр**

Київ – 2019 р.

1. Опис навчальної дисципліни ФІНАНСИ

Галузь знань, спеціальність, освітній рівень		
Галузь знань	07 «Управління і адміністрування» (шифр і назва)	
Спеціальність	075 «Маркетинг» (шифр і назва)	
Освітній ступень	Бакалавр (бакалавр, спеціаліст, магістр)	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Нормативна	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (якщо є в робочому навчальному плані)	_____ (назва)	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки		
Семестр		
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	15 год.	
Лабораторні заняття		
Самостійна робота	60 год.	
Індивідуальні завдання		
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних самостійної роботи студента –	2 год. 6 год.	год. год.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Дисципліна «Фінанси» є складовою частиною дисциплін циклу професійної та практичної підготовки нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації.

Фінанси – наука, яка вивчає економічні відносини, які виникають в процесі формування, розподілу і перерозподілу вартості валового суспільного продукту і частини національного багатства в зв'язку з формуванням грошових накопичень у суб'єктів господарювання і держави та використанням їх для фінансування потреб суспільного відтворення та соціальних потреб всього суспільства.

Метою вивчення дисципліни «Фінанси» є формування базових знань з теорії фінансів, засвоєння закономірностей їх функціонування на макро- і мікрорівнях як теоретичної основи фінансової політики і розвитку фінансової системи.

Складовими частинами і завданнями фінансів як науки є: розкриття сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці; обґрунтування закономірностей еволюційного розвитку фінансів; формування теоретичних основ державних, корпоративних і міжнародних фінансів; виявлення закономірностей та панівних тенденцій функціонування та розвитку фінансової системи держави; визначення й систематизування закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та домогосподарств і використання цих закономірностей у практиці фінансової роботи; виявлення можливих напрямів впливу фінансів на суспільний прогрес і ролі фінансів в системних трансформаціях ринкового економічного базису; обґрунтування заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави; виявлення глобальних ризиків та загроз функціонування сучасної світової фінансової системи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни **студент повинен знати:**

- соціально-економічну сутність, функції і роль фінансів;
- генезис категорії фінансів, еволюційний розвиток фінансів;
- становлення і розвиток фінансової науки;
- фінансове право і завдання фінансової політики, організацію фінансів суб'єктів господарювання;
- сутність фінансів держави та домогосподарств;
- складові податкової системи та податкову політику;
- економічний зміст і принципи будови бюджетної системи;
- принципи та види страхування;
- функції та структуру фінансового ринку;
- теоретичні засади фінансового менеджменту;
- економічну суть міжнародних фінансів і міжнародні фінансові відносини;
- особливості фінансів країн з розвинутою ринковою економікою;

Студент повинен уміти:

- об'єктивно оцінювати економічні процеси та фінансову політику держави;
- аналізувати фінансові відносини в суспільстві;
- розуміти тенденції розвитку фінансових відносин та їх особливості у сфері державних фінансів та фінансів суб'єктів господарювання;
- розробляти і вирішувати актуальні питання теорії і практики розбудови фінансової політики держави;
- здійснювати експертну оцінку імовірних тенденцій впливу фінансів на суспільний прогрес;
- виявляти недоліки і переваги діючого фінансового механізму;
- швидко опанувати зміни, які відбуваються у світовій фінансовій системі.

3. Програма та структура навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОЇ НАУКИ ТА МАКРОФІНАНСИ.

Тема лекційного заняття 1.

Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.

Предмет науки про фінанси. Фінанси - специфічна форма суспільних відносин. Об'єктивні передумови виникнення і розвитку фінансів. Фінанси як економічна, вартісна, розподільна, історична категорія. Специфічні ознаки фінансів, їх суспільне призначення. Фінансові ресурси як матеріальні носії фінансових відносин. Фінансові категорії як форма наукового пізнання сутності фінансових відносин. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями. Функції фінансів як виявлення суттєвих ознак, властивостей і суспільного призначення фінансів.

Об'єкти і суб'єкти розподілу і перерозподілу вартості суспільного продукту. Дискусійні питання щодо функцій фінансів. Вплив фінансів на розвиток суспільного виробництва. Фінансове забезпечення відтворювального процесу. Форми фінансового забезпечення.

Тема лекційного заняття 2.

Генезис і еволюція фінансів.

Поняття генезису категорії фінансів. Історичний розвиток фінансів. Ознаки фінансів. Фактори розвитку фінансів. Основні етапи розвитку фінансів.

Закономірності історичного розвитку фінансів. Історія розвитку фінансової системи України.

Еволюція фінансів України. Роль фінансів у розвитку українського національного ринку. Сучасне фінансове становище України.

Тема лекційного заняття 3.

Фінансове право і фінансова політика.

Структура та засади функціонування фінансової системи в Україні. Підсистеми та ланки фінансової системи. Фінансовий механізм. Діяльність фінансової системи держави як предмет фінансового права. Правове регулювання фінансової діяльності держави. Фінансова політика і фінансовий механізм. Формування системи фінансових органів та інституцій в Україні. Державне регулювання фінансами в Україні. Організація та здійснення фінансового контролю в державі.

Тема лекційного заняття 4.

Податки. Податкова система.

Сутність і функції податків. Класифікація податків, її ознаки. Види податків. Прямі податки. Непрямі податки. Елементи системи оподаткування. Теоретичні питання перекладання податків, уникнення та ухилення від їх сплати.

Податкова система: поняття, основи побудови. Становлення та розвиток податкової системи України. Податковий кодекс України, його значення для формування і функціонування науково-обґрунтованої і стабільної податкової системи держави.

Тема лекційного заняття 5.

Бюджет. Бюджетна система.

Бюджет як економічна і правова категорія. Місце і значення бюджету в загальній системі фінансових відносин. Розподільна і контрольна функція бюджету. Бюджетний

механізм фінансового регулювання і посилення його конструктивного впливу на реалізацію стратегії економічного і соціального розвитку України.

Бюджетна система: поняття і принципи побудови. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи. Міжбюджетні відносини. Регулювання міжбюджетних відносин. Міжбюджетні трансферти. Види міжбюджетних трансфертів. Фінансові нормативи бюджетної забезпеченості та їх використання для визначення розподілу міжбюджетних трансфертів. Порядок надання міжбюджетних трансфертів.

Економічна сутність доходів і видатків бюджету. Форми їх прояву і матеріальне втілення. Загальний і спеціальний фонди державного бюджету. Класифікація бюджетних доходів. Джерела формування бюджетних доходів. Форми і методи мобілізації грошових коштів у бюджет.

Податкові і неподаткові надходження, їх склад і структура. Офіційні трансферти.

Видатки державного бюджету, їх класифікація. Основні напрямки використання бюджетних коштів. Поточні та капітальні видатки. Казначейська система виконання державного і місцевих бюджетів. Напрями вдосконалення бюджетного процесу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

СТРАХУВАННЯ І ФІНАНСОВИЙ РИНОК. ФІНАНСИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ТА МІЖНАРОДНІ ФІНАНСИ.

Тема лекційного заняття 6.

Страховання і страховий ринок.

Економічна необхідність і роль страховання в забезпеченні безперервності суспільного виробництва. Особливості фінансових відносин у сфері страховання. Функції страховання. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник. Форми і методи страхового захисту. Система страхових фондів. Види страховання та форми проведення. Необхідність і роль перестраховання в забезпеченні сталості страхових операцій. Доходи і витрати страховика. Страхові платежі як основне джерело доходів страховика. Фінансові результати страхових операцій, їх рентабельність. Прибуток страхових організацій, його розподіл і використання.

Страховий ринок. Поняття страхового ринку і його організаційна структура. Учасники страхового ринку. Організаційні форми існування страхових компаній. Державний нагляд за страховою діяльністю в Україні. Ліцензування страхової діяльності, формування і розвиток страхового ринку в Україні.

Тема лекційного заняття 7.

Фінансовий ринок.

Сутність фінансового ринку, його роль у мобілізації і розподілі фінансових ресурсів. Економічні передумови функціонування фінансового ринку в Україні. Суб'єкти фінансового ринку. Структура фінансового ринку. Грошовий ринок. Ринок кредитних ресурсів. Фондовий ринок як найважливіший сегмент фінансового ринку. Первинний і вторинний фондовий ринок, їх призначення. Біржовий і позабіржовий ринок цінних паперів. Види цінних паперів, які можуть випускатись і обертатися в Україні. Основні характеристики цінних паперів.

Правове регулювання фондового ринку. Державний контроль за випуском і обігом цінних паперів. Фондова біржа: правове становище, організація і порядок роботи. Функції фондової біржі. Порядок допуску цінних паперів до обігу на фондових біржах. Ринок фінансових послуг, його роль у функціонуванні економічної системи. Види фінансових послуг.

Тема лекційного заняття 8.

Фінанси суб'єктів господарювання

Сутність фінансів господарських суб'єктів і принципи їх організації. Грошові надходження від діяльності підприємств, їх склад і економічна характеристика. Валовий і чистий дохід. Загальний (валовий) і чистий прибуток. Класифікація доходів і видатків. Фінансові ресурси. Власні і залучені грошові кошти.

Особливості фінансів підприємств різних організаційно-правових форм. Джерела формування і напрямки використання фінансових ресурсів комерційних підприємств, підприємств державної і недержавної форм власності. Взаємовідносини підприємницьких структур із бюджетом і загальнодержавними фондами цільового призначення. Вплив галузевих факторів на організацію фінансів підприємств.

Тема лекційного заняття 9.

Міжнародні фінанси.

Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів. Світові фінансові потоки: валютні, кредитні, фінансові ринки. Міжнародна фінансова інтеграція та її вплив на фінансові інтереси країн і регіонів. Фінансова діяльність міжнародних організацій. Фінанси Організації Об'єднаних Націй і Європейського Союзу.

Міжнародні фінансові інституції: Міжнародний валютний фонд, Група Світового банку (Міжнародний банк реконструкції та розвитку, Міжнародна асоціація розвитку, Міжнародна фінансова корпорація, Агентство з гарантування багатосторонніх інвестицій). Банк міжнародних розрахунків. Європейський Інвестиційний банк, Європейський банк реконструкції та розвитку, їх завдання, сфери діяльності, формування капіталів та ресурсів. Співпраця України з міжнародними фінансовими інституціями. Проблеми гармонізації фінансів України відповідно до критеріїв і стандартів Європейського співтовариства. Міжнародний фінансовий ринок: міжнародний ринок грошей (валютний ринок), міжнародний ринок кредитних ресурсів, міжнародний ринок цінних паперів.

Тема лекційного заняття 10.

Фінансовий менеджмент.

Сутність, функції та політика фінансового менеджменту. Формування та розподіл прибутку підприємства. Фактори, що його формують. Основні фактори, що впливають на прибутковість. Управління беззбитковістю діяльності підприємства в умовах впливу фінансових ризиків. Резерви підвищення рентабельності. Основи управління активами підприємства та їх структурою. Прийоми фінансового менеджменту та їх характеристика. Місце фінансового менеджменту в організаційній структурі підприємства. Методи фінансового менеджменту. Особливості фінансового менеджменту, пов'язані з формою власності й сферою здійснення бізнесу.

Структура навчальної дисципліни
ФІНАНСИ
Спеціальність 075 «Маркетинг»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		го	л	п	лаб	інд		с.р.	го	л	п	лаб
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади фінансової науки та макрофінанси												
Тема 1. Предмет фінансової науки. Фінансові категорії	5	1	2	-	-	2						
Тема 2. Генезис і еволюція фінансів	5	1		-	-	4						
Тема 3 Фінансове право і фінансова політика	12	2	2	-	-	8						
Тема 4. Податки. Податкова система	11	1	2	-	-	8						
Тема 5. Бюджет. Бюджетна система	12	2	2	-	-	8						
Разом за змістовим модулем 1	45	7	8	-	-	30						
Змістовий модуль 2. Страхування і фінансовий ринок. Фінанси суб'єктів господарювання, міжнародні фінанси та фінансовий менеджмент.												
Тема 6. Страхування. Страховий ринок	10	2	2	-	-	6						
Тема 7. Фінансовий ринок	10	2	2	-	-	6						
Тема 8. Фінанси суб'єктів господарювання	10	2	2	-	-	6						
Тема 9. Міжнародні фінанси	9	2	1	-	-	6						
Тема 10. Фінансовий менеджмент	6	-	-	-	-	6						
Разом за змістовим модулем 2	45	8	7	-	-	30						
Усього годин	90	15	15	-	-	60						

**4. Теми практичних занять
Спеціальність 075 «Маркетинг»**

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет фінансової науки. Фінансові категорії.	1
2	Генезис і еволюція фінансів	1
3	Фінансове право та фінансова політика.	2
4	Податки. Податкова система.	1
5	Бюджет. Бюджетна система.	2
6	Страховання і страховий ринок.	1
7	Фінансовий ринок.	3
8	Фінанси підприємницьких структур.	1
9	Міжнародні фінанси.	2
10	Фінансовий менеджмент.	1

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
...		

6. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Не передбачено	
2		
...		

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Тематика рефератів та доповідей

1. Фінанси Німеччини
2. Фінанси Франції.
3. Фінанси Італії.
4. Фінанси Бельгії.
5. Фінанси Нідерландів.
6. Фінанси Люксембургу.
7. Фінанси Великої Британії.
8. Фінанси Ірландії.
9. Фінанси Данії.
10. Фінанси Австрії.
11. Фінанси Швеції.
12. Фінанси Фінляндії.
13. Фінанси Іспанії.
14. Фінанси Греції.
15. Фінанси Португалії.
16. Фінанси Кіпру.
17. Фінанси Мальти.
18. Фінанси Норвегії.
19. Фінанси Польщі.
20. Фінанси Угорщини.

Питання для дискусій

1. Визначення сутності фінансів авторами різних навчальних посібників, підручників і монографій .
2. Функції фінансів. Точки зору з цього питання вчених у галузі фінансів. Аналіз різних тверджень щодо функцій фінансів і позицій функціонування фінансових відносин в умовах ринкової економіки. Чи має право на існування регулювальна функція фінансів в умовах ринкових відносин?
3. Фінансова стабілізація. Ознаки фінансової стабілізації на макро- і мікрорівнях економіки. Чи закономірне твердження окремих фінансистів про те, що фінансова стабілізація в Україні можлива у 2015-2019 рр.?
4. Фінансові відносини приватизації державної власності у промисловості, сільському господарстві, комунальній власності. Проблеми купівлі-продажу землі в системі земельних відносин. Можливий стан державних фінансів України за різних варіантів вирішення цієї проблеми.
5. Фінансова політика України. Проблемні аспекти організації фінансових відносин в країнах розвинутих ринкових економік . Негативні явища у фінансовій політиці України, причини їх виникнення і можливі варіанти дій щодо їх недопущення в умовах ринкової економіки.
6. Наукові основи побудови податкової системи держави. Чи враховані податкові концепції видатних економістів світу у процесі побудови податкової системи України на сучасному етапі? Податкова концепція А. Лаффера та її відображення у податковій системі України.
7. Бюджетний устрій і бюджетна система України за часів глобальних фінансових криз і загроз. Оцінка можливих підходів до вирішення питання ролі й значення бюджетних відносин у зміцненні економічної самостійності адміністративно-територіальних формувань.
8. Бюджетний процес. Шляхи вирішення економічно обґрунтованих основ організації бюджетного процесу та реалізації загальних науково обґрунтованих принципів складання, розгляду проектів бюджетів та їх затвердження та виконання.
9. Державний кредит. Проблеми внутрішнього і зовнішнього боргу. Проблема незаконно вивезених з України вітчизняних капіталів, які перебувають на рахунках банків західних країн. Які можливі варіанти повернення цих капіталів і використання їх для інвестування власного виробництва в Україні?
10. Фінансовий ринок України. Можливі варіанти шляхів прискорення розвитку фондового ринку і підвищення його ролі в регулюванні ринкових відносин.
11. Фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. У чому полягають негативні явища у здійсненні політики лібералізації зовнішньої торгівлі та її вплив на фінансове становище України? Можливі варіанти здійснення заходів щодо вдосконалення фінансового механізму зовнішньоекономічної діяльності для ефективнішого виконання ним функції із захисту вітчизняного виробництва .
12. Шляхи недопущення і подолання фінансових проблем у банківській системі України.

ПЕРЕЛІК ОСНОВНИХ ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Предмет науки про фінанси. Суб'єкти й об'єкти фінансових відносин.
2. Характеристика фінансів як історичної категорії, передумови їх виникнення.
3. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима.
4. Фінансові категорії.
5. Зв'язок фінансів з іншими вартісними економічними категоріями (ціною, заробітною платою, кредитом).
6. Функції фінансів, їх зв'язок. Дискусійні питання щодо функцій фінансів.

7. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.
8. Вплив фінансів на суспільне виробництво (якісний і кількісний вплив, напрями впливу) та їх роль у ринковій економіці.
9. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її внутрішньою будовою. Взаємозв'язок між сферами і ланками фінансових відносин.
10. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою.
11. Органи управління та інституції фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи.
12. Поняття і завдання фінансової політики, її зв'язок з економічною політикою. Фінансова стратегія і фінансова тактика.
13. Характеристика типів фінансової політики.
14. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика сучасної фінансової політики України за її окремими напрямками.
15. Фінансова політика в умовах фінансової кризи. Стабілізація фінансового стану в Україні та шляхи її забезпечення.
16. Поняття фінансового механізму і його складові елементи. Зв'язок фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою.
17. Фінансові методи впливу на соціально-економічний розвиток держави.
18. Характеристика форм фінансового забезпечення розширеного відтворення.
19. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму. Методи фінансового регулювання.
20. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи.
21. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти. Функції суб'єктів фінансового контролю.
22. Характеристика видів, форм і методів фінансового контролю.
23. Система фінансових планів, їх характеристика.
24. Управління фінансами і його види. Об'єкти і суб'єкти управління.
25. Характеристика фінансових важелів та стимулів як складових фінансового механізму. Фінансові показники. Фінансові норми і нормативи. Фінансові стимули.
26. Правове регламентування фінансових відносин та фінансової діяльності.
27. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації.
28. Внутрішні та зовнішні фінансові відносини суб'єктів господарювання.
29. Порядок розподілу грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг.
30. Поняття фінансових ресурсів підприємств, характеристика їх складу.
31. Джерела формування фінансових ресурсів новостворюваних і функціонуючих підприємств.
32. Класифікація фінансових ресурсів.
33. Поняття доходів і витрат підприємства, їх класифікація.
34. Фінансові результати діяльності підприємств та макро- і мікроекономічні чинники, які їх визначають.
35. Особливості фінансів установ і організацій соціальної сфери.
36. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств (принципи, мета, зміст і роль кожного методу).
37. Особливості організації і функціонування фінансів підприємств різних форм власності та видів діяльності.
38. Становлення і розвиток державних фінансів України.
39. Фінансові ресурси держави, їх склад і джерела формування.
40. Фінансові методи державного регулювання економіки.
41. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків.
42. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика податків, виділених у процесі їх класифікації.
43. Прямі і непрямі податки, їх сутність, переваги і недоліки.

44. Елементи системи оподаткування.
45. Взаємозв'язок між такими поняттями, як податки, податкова система і податкова політика.
46. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи.
47. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови.
48. Становлення та розвиток податкової системи України, її сучасний стан.
49. Економічний зміст, форма і матеріальне втілення бюджету. Відмінності бюджету від інших ланок фінансової системи.
50. Функції бюджету як економічної категорії.
51. Місце бюджету у розподілі вартості ВВП і шляхи його впливу на цей розподіл.
52. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план держави.
53. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави.
54. Бюджетна система: поняття, склад, принципи побудови.
55. Ієрархічна будова бюджетної системи України. Бюджетний устрій, його сутність і основи.
56. Критерії розмежування доходів і видатків між ланками бюджетної системи.
57. Міжбюджетні відносини і необхідність їх регулювання.
58. Міжбюджетні трансферти. Зміст кожного з їх видів і практика використання в Україні.
59. Бюджетна резолюція, її зміст і призначення.
60. Поняття бюджетного процесу і його етапи (зміст кожного, задіяні органи і їх функції).
61. Бюджетні права органів законодавчої і виконавчої влади (Верховна Рада України, Президент, місцеві Ради народних депутатів, Кабінет Міністрів України, фінансові управління і відділи місцевих Рад).
62. Казначейська система виконання державного бюджету.
63. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх вияву і матеріального втілення.
64. Взаємозв'язок бюджетних доходів і видатків з державними доходами і видатками.
65. Роль доходів і видатків державного бюджету в соціально-економічному розвитку країни.
66. Фактори, які визначають склад бюджетних доходів і вибір джерел їх формування.
67. Фактори, які визначають склад і структуру видатків бюджету.
68. Класифікація бюджетних доходів.
69. Джерела формування доходів державного бюджету. Аналіз тенденцій, які простежуються в дохідній частині Державного бюджету України.
70. Загальний і спеціальний фонди Державного бюджету України.
71. Класифікація бюджетних видатків. Характеристика структури видатків Державного бюджету України.
72. Аналіз тенденцій, які простежуються у видатковій частині Державного бюджету України.
73. Секвестр: зміст поняття, мета і умови проведення. Захищені статті Державного бюджету України.
74. Бюджетне фінансування: сутність поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.
75. Бюджетний дефіцит: сутність, причини виникнення і заходи щодо зменшення його розміру. Поняття касового дефіциту бюджету.
76. Джерела фінансування бюджетного дефіциту, економічні наслідки їх застосування.
77. Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення. Складові елементи фінансів місцевих органів влади.
78. Об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів.
79. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.

80. Ієрархічна будова місцевих бюджетів.
81. Склад і структура доходів місцевих бюджетів. Власні і передані доходи.
82. Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку.
83. Зміцнення фінансової незалежності місцевого самоврядування в Україні.
84. Необхідність створення та призначення державних цільових фондів. Принципи їх організації.
85. Джерела формування доходів і напрями видатків: Пенсійний фонд; Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності; Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття; Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві; Фонд України соціального захисту інвалідів.
86. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Відмінності державного кредиту від банківського.
87. Функції державного кредиту.
88. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика.
89. Класифікація державних позик.
90. Поняття державного боргу. Поточний і капітальний державний борг. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави.
91. Методи управління державним боргом, їх характеристика.
92. Зовнішній і внутрішній державний борг України: склад, причини виникнення, наслідки існування та заходи щодо його скорочення.
93. Обслуговування державного боргу.
94. Економічна необхідність, передумови виникнення і роль страхування. Особливості фінансових відносин у сфері страхування.
95. Поняття страхування, його функції та ознаки.
96. Суб'єкти страхових відносин: страховик, страхувальник, застрахований і отримувач. Форми і методи страхового захисту. Характеристика системи страхових фондів.
97. Класифікація страхування за об'єктами і за ознакою ризику.
98. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності і фінансових ризиків.
99. Поняття страхового ринку, його організаційна структура.
100. Фінансові інструменти фінансового ринку, їх економічна та правова природа.

КОМПЛЕКТ ТЕСТІВ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

1. Фінанси — це:

- а/ усі види доходів держави і підприємств;
- б/ еквівалент коштів;
- в/ економічні відносини, що складаються при утворенні, розподілі і використанні грошових фондів;
- г/ формування і використання засобів державного бюджету.

2. Об'єктами фінансових відносин є:

- а/ прибуток, податки, цінні папери;
- б/ валовий суспільний продукт і національний доход;
- в/ грошові доходи;
- г/ держава, підприємства, громадяни.

3. Суб'єктами фінансових відносин є:

- а/ національний доход і валовий суспільний продукт;
- б/ держава, підприємства, громадяни;
- в/ надходження від державних позик;
- г/ податки, цінні папери, валюта.

4. Термін "finansia" виник:

- а/ у 1 ст. до н.е. у Греції;
- б/ у 9-11 ст. у Франції;
- в/ у 13-15 ст. в Італії;
- г/ у 5-4 ст. до н.е. у Китаї.

5. Виділити ознаки фінансів:

- а/ грошові відносини між суб'єктами;
- б/ рівноправність держави й інших суб'єктів фінансових відносин;
- в/ фінансові відносини носять фондний характер;
- г/ необхідність створення фіскального апарату;
- д/ матеріальною основою існування і функціонування фінансів є не тільки гроші.

6. Фінансовий контроль включає:

- а/ контроль за дотриманням фінансово-господарського законодавства;
- б/ оцінку економічної ефективності фінансово-господарських операцій;
- в/ делегування відповідальності за окремими ділянками фінансової роботи;
- г/ оцінку доцільності зроблених витрат;
- д/ вироблення фінансової стратегії.

7. Виділити класифікаційні ознаки видів контролю:

- а/ час проведення;
- б/ суб'єкти;
- в/ планування;
- г/ сфери фінансової діяльності;
- д/ методи проведення;
- е/ аудиторський і відомчий.

8. Види внутрішньовідомчого контролю:

- а/ оперативний;
- б/ стратегічний;
- в/ аудиторський;
- г/ обов'язковий;
- д/ відомчий .

9. Державний фінансовий контроль включає:

- а/ розробку, затвердження і виконання бюджетів усіх рівнів і позабюджетних фондів;
- б/ контроль за фінансовою діяльністю державних підприємств, установ, банків;
- в/ вибір системи оплати праці;
- г/ контроль недержавної сфери економіки;
- д/ встановлення обов'язкового для всіх підприємств, організацій і посадових осіб порядку здійснення фінансової діяльності.

10. Попереджати можливі зловживання при одержанні і витрачанні коштів покликаний певний вид контролю. Це:

- а/ президентський;
- б/ поточний;
- в/ валютний;
- г/ податковий;
- д/ оперативний.

11. Фінансова система - це єдина система, тому що:

- а/ вона базується на єдиному джерелі ресурсів усіх ланок;
- б/ джерелом централізованих грошових фондів є національний доход;
- в/ її функція - забезпечення певних темпів розвитку всіх галузей промисловості;
- г/ фінансова система складається тільки з однієї ланки.

12. Найбільш динамічною частиною фінансової політики є:

- а/ стратегія керування фінансами;
- б/ тактика керування фінансами;
- в/ фінансовий механізм;

г/ функціональна система керування.

13. Основоположником регулюючої фінансової політики є:

- а/ А. Сміт;
- б/ Д. Рікардо;
- в/ Дж. Кейнс;
- г/ Мальтус.

14. Виділити функціональні елементи керування фінансами:

- а/ планування;
- б/ кредитування;
- в/ оперативне керування;
- г/ контроль;
- д/ вибір виду фінансового механізму.

15. Директивний фінансовий механізм включає такі інструменти:

- а/ податки;
- б/ державний кредит;
- в/ форми і види грошових фондів підприємств;
- г/ фінансове планування;
- д/ організація бюджетного устрою;
- е/ порядок використання фінансових ресурсів, що залишаються на підприємстві після сплати податків.

16. Принципи організації фінансів підприємств:

- а/ самофінансування
- б/ матеріальна відповідальність;
- в/ виплата дивідендів;
- г/ цільове фінансування;
- д/ забезпечення фінансовими ресурсами;
- е/ нагляд;
- ж/ господарська самостійність;
- з/ екаутинг.

17. На рівні підприємств фінансові відносини охоплюють:

- а/ відносини з іншими підприємствами й організаціями за постачаннями сировини і матеріалів;
- б/ відносини між підрозділами усередині галузі;
- в/ відносини між підприємствами і кредитною системою;
- г/ відносини з дочірніми підприємствами;
- д/ відносини між державою і населенням.

18. Державний кредит являє собою:

- а/ відшкодування збитків підприємств за рахунок Державного бюджету;
- б/ економічні відносини, що виникають між юридичними та фізичними особами з приводу розміщення серед них урядових цінних паперів;
- в/ економічні відносини що виникають між державою та міжнародними фінансовими організаціями з приводу залучення коштів останніх.

19. Централізованими бюджетними фондами є:

- а/ Пенсійний фонд;
- б/ Інноваційний фонд;
- г/ Фонд обов'язкового державного соціального страхування;
- д/ Фонд сприяння зайнятості.

20. Фондовий ринок України включає:

- а/ фінансовий ринок
- б/ ринок капіталів;
- в/ ринок цінних паперів;
- г/ всі відповіді вірні.

21. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

- а/ виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;
- б/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;
- в/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;
- г/ сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

22. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

- а/ ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;
- б/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;
- в/ ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару
- г/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

23. Акцизним збором обкладаються:

- а/ обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;
- б/ митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;
- в/ обороти від реалізації товарів на митній території України;
- г/ обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

24. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

- а/ за позовними заявами;
- б/ за операціями з цінними паперами;
- в/ за здійснення нотаріальних дій;
- г/ при підписанні угод між підприємствами.

225. Об'єктом плати за землю є:

- а/ сільськогосподарські угіддя;
- б/ землі для потреб промисловості;
- в/ заповідники;
- г/ земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

26. Пені, штрафи, неустойки стягуються:

- а/ при порушенні договірних зобов'язань;
- б/ при недотриманні економічно обґрунтованих пропорцій у розподілі чистого прибутку;
- в/ при несвоєчасному поверненні позичок;
- г/ при порушенні податкового законодавства;
- д/ при порушенні принципу самофінансування.

27. Надходження коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а/ дивідендів від довгострокових фінансових інвестицій;
- б/ довгострокових фінансових вкладень;
- в/ надходження від продажу й оплати векселів;
- г/ короткострокових кредитів.

28. Відтік коштів від фінансової діяльності забезпечується за рахунок:

- а/ погашення короткострокових кредитів;
- б/ оплати векселів;
- в/ цільового фінансування;
- г/ довгострокових фінансових вкладень.

29. Відтік коштів від інвестиційної діяльності забезпечується за рахунок:

- а/ погашення довгострокових кредитів;
- б/ капітальних вкладень на розвиток виробництва;
- в/ погашення кредиторської заборгованості;
- г/ довгострокових фінансових вкладень;

д/ продажу нематеріальних активів.

30. Приплив коштів за рахунок фінансової діяльності здійснюється за рахунок:

а/ виплати дивідендів;

б/ продажу основних засобів;

в/ надходжень від продажу й оплати векселів;

г/ цільового фінансування;

д/ довгострокових кредитів.

31. Напрямки діяльності, що визначають довгострокову і середньострокову перспективу використання фінансів - це:

а/ тактика керування фінансами;

б/ організація фінансових відносин;

в/ стратегія керування фінансами;

г/ фінансові інструменти.

32. Невтручання держави в економіку - це основна риса певного типу фінансової політики, а саме:

а/ класичного;

б/ регулюючого;

в/ планово-директивного.

33. Вибрати правильні висловлення:

а/ основою фінансової системи служать фінанси підприємств;

б/ фінансова система не має єдиного джерела ресурсів усіх ланок;

в/ фінанси суб'єктів, що хазяюють, включають фінансові ресурси державних і колективних суб'єктів;

г/ фінанси мають дві функції: розподільну і контрольну;

д/ фінансисти виділяють не одну концепцію відносно "роботи", що виконується фінансами.

34. Серед достоїнств класичного типу фінансової політики варто виділити:

а/ стимулювання державних витрат;

б/ ефективність податків з погляду механізму їхнього стягування;

в/ простоту системи керування фінансами;

г/ багаточільове регулювання економіки з боку держави.

35. Серед особливостей фінансового механізму регулюючого типу фінансової політики виділяють:

а/ стимулювання державних витрат, за рахунок яких формується додатковий попит;

б/ законодавче закріплення прибуткового податку по прогресивних ставках з метою вилучення доходів, що використовуються у вигляді заощаджень;

в/ обмеження державних витрат;

г/ вилучення невикористаних відповідно до державного плану фінансових ресурсів підприємств.

36. Прибуток підприємства за звітний період визначається як:

а/ виторг від реалізації продукції за винятком ПДВ і собівартості продукції;

б/ сума скоректованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань;

в/ сума скоригованого валового доходу, зменшена на суму валових витрат;

г/ сума валового доходу, зменшена на суму валових витрат та амортизаційних відрахувань.

37. Сутність податку на додаткову вартість (ПДВ) полягає ось у чому:

а/ ПДВ є прямим податком, що сплачується в бюджет за ставкою 20% вартості товару;

б/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет продавцем товару;

в/ ПДВ є прямим податком, який сплачується в бюджет покупцями товару;

г/ ПДВ є непрямим податком, що включається в ціну товару і сплачується в бюджет покупцями товару.

38. Акцизним збором обкладаються:

а/ обороти від реалізації зроблених в Україні підакцизних товарів шляхом їхнього продажу;

б/ митна вартість імпортованих товарів, придбаних за іноземну валюту;

в/ обороти від реалізації товарів на митній території України;

г/ обороти від реалізації товарів як на митній території України, так і за її межами.

39. Державний збір - грошовий збір, стягнутий державними органами при виконанні ними визначених функцій в інтересах фізичних і юридичних осіб:

а/ за позовними заявами;

б/ за операціями з цінними паперами;

в/ за здійснення нотаріальних дій;

г/ при підписанні угод між підприємствами.

40. Об'єктом плати за землю є:

а/ сільськогосподарські угіддя;

б/ землі для потреб промисловості;

в/ заповідники;

г/ земельні ділянки, надані громадянам для ведення особистого підсобного господарства.

41. Спочатку термін "finansia" означав:

а/ систему грошових відносин між державою і населенням;

б/ грошовий платіж;

в/ фонд коштів;

г/ податкові надходження в бюджет.

42. Посилення ролі фінансів у ринковій економіці виражається так:

а/ ускладнення взаємозв'язку між суб'єктами, що хазяюють;

б/ фінанси перестають бути самостійною сферою грошових відносин;

в/ гроші, виконуючи функцію обігу, стають капіталом;

г/ зниження ролі фінансів на мікрорівні і збільшення їхнього значення на макрорівні.

43. Виділити передумови виникнення фінансів:

а/ глава держави (монарх) став одноосібно розпоряджатися загальнодержавним фондом коштів;

б/ відторгнення монарха від керування скарбницею внаслідок революційних перетворень;

в/ виникли системи державних доходів і витрат;

г/ збори в бюджет здійснювалися у вигляді натуральних податей.

44. Системний характер формування і виконання бюджету означає:

а/ визначений склад і сума державних доходів і витрат;

б/ визначений склад і структура державних доходів і витрат, а також їхнє законодавче закріплення;

в/ законодавче закріплення порядку надходження податків у бюджет;

г/ основні групи видаткової частини бюджету практично не мінялися протягом тривалого часу.

45. Перший етап розвитку фінансів характеризується нерозвиненістю фінансів. Для нього властиві такі риси:

а/ основна маса коштів витрачалася на військові цілі;

б/ обмежена кількість фінансових відносин;

в/ високий ступінь впливу фінансів на економіку;

г/ вузькість фінансової системи;

46. Фінансовий контроль за діяльністю підприємств включає контроль з боку:

а/ держави;

б/ посередницьких фірм;

- в/ трастових компаній;
- г/ кредитних установ;
- д/ акціонерів;
- е/ економічних служб підприємства.

47. Органи виконавчої влади України, що здійснюють фінансовий контроль:

- а/ Адміністрація Президента України;
- б/ Кабінет Міністрів України;
- в/ Національний Банк України;
- г/ аудиторські фірми;
- д/ Контрольно-ревізійне управління.

48. За формою проведення фінансовий контроль буває:

- а/ обов'язковим;
- б/ попереднім;
- в/ ініціативним;
- г/ оперативним;
- д/ бюджетним.

49. За методом проведення виділяють такі види контролю:

- а/ аудиторський;
- б/ кредитний;
- в/ ревізія;
- г/ нагляд;
- д/ поточний;
- е/ обстеження.

50. За сферою фінансової діяльності виділяють такі види контролю:

- а/ оперативний;
- б/ страховий;
- в/ податковий;
- г/ валютний;
- д/ стратегічний;

Приклад екзаменаційного білета

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ			
ОС «Бакалавр» спеціальність 075 «Маркетинг»	Кафедра Фінансів 2019-2020 навч. рік	ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ № 1 з дисципліни Фінанси	Затверджую Зав. кафедри (підпис) Давиденко Н.М. (ПІБ) _____ 2019 р.
Екзаменаційні запитання			
1. Сутність фінансів. Суб'єкти й об'єкти фінансових відносин.			
2. Міжнародний валютний фонд та його діяльність.			
Тестові завдання різних типів			
1. Виникнення поняття фінансів відноситься до: а) 18-го сторіччя; б) 12-го сторіччя; в) 15-го сторіччя; г) 19-го сторіччя; д) відповіді а), в) правильні.			
2. Основною фінансовою інституцією у сфері грошово-кредитного ринку країни є: а) Головне контрольно-ревізійне управління України; б) Міжбанківська валютна біржа; в) Державна податкова адміністрація; г) Національний банк України д) відповіді а), в) правильні.			
3. Вставте пропущений термін: - фонди фінансових ресурсів, створені державою з метою задоволення соціальних та економічних потреб населення, витрат на розширене виробництво, розвитку науково-технічного потенціалу держави тощо.			
4. Секвестр державного бюджету – це: а) перевищення видатків державного бюджету над його доходами; б) пропорційні зниження державних витрат за всіма статтями бюджету, крім захищених, протягом часу, що залишається до закінчення поточного бюджетного року; в) збільшення доходів державного бюджету шляхом підвищення ставок оподаткування; г) збільшення доходів державного бюджету за рахунок розширення бази оподаткування.			
5. За тривалістю дії розрізняють такі фінансові плани: 1,2,3. Який період часу відноситься до кожного з них?			
1. Перспективні 2. Поточні 3. Оперативні		А. Складаються на один рік Б. Складаються на квартал, місяць В. На період понад один рік	
6. Яка з міжнародних організацій має власні доходи бюджету: а) Організація Об'єднаних Націй; б) Міжнародний валютний фонд; в) Європейський Союз; г) Група Світового банку.			
7. Вставте визначення. Довготривалий курс фінансової політики, розрахований на перспективу, який передбачає вирішення великомасштабних завдань - _____.			
8. Дефіцит державного бюджету – це: а) зростання цін та знецінення національної валюти ;			

- б) перевищення доходної частини бюджету над видатковою;
- в) перевищення видаткової частини бюджету над доходною;
- г) пропорційне скорочення статей державного бюджету.
- д) відповіді а), в) правильні.

9. Оформлення державних позик здійснюється такими видами цінних паперів:

- а) акціями;
- б) облігаціями;
- в) казначейськими зобов'язаннями;
- г) ощадними сертифікатами.

10. Страховий ринок - це:

- а) купівля-продаж страхових цінних паперів;
- б) сукупність страхових компаній і послуг, що надаються ними;
- в) діяльність страхових агентів, які діють від імені і за дорученням страховика.

Мрачковська Н.К. _____ (прізвище та ініціали НПП)
(підпис)

8. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

За джерелом інформації: Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (Power Point – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда. Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація. Практичні: практичні завдання.

За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

9. Форми контролю

Формами контролю знань студентів є поточний контроль, проміжна атестація та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовки студента у вивченні поточного матеріалу. Поточний контроль може здійснюватися шляхом усного та письмового опитування, підготовки доповідей, рефератів. Проміжна атестація має на меті визначити сукупність знань студента з дисципліни по завершенню певного етапу вивчення дисципліни (модуля) і проводиться у формі контрольних завдань, тестування або контрольного опитування. Підсумковий контроль проводиться в кінці семестру для визначення обсягу знань студента по закінченню вивчення курсу і здійснюється у формі іспиту (заліку).

10. Розподіл балів, які отримують студенти

1. Відповідно до Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України», затвердженого ректором університету 27.02.2019 р., рейтинг студента з навчальної роботи R_{HP} стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою:

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{3M} \cdot K^{(1)}_{3M} + \dots + R^{(n)}_{3M} \cdot K^{(n)}_{3M})$$

$$R_{nr} = \frac{\dots}{K_{\text{дис}}},$$

де, $R^{(1)}_{зм}$, ... $R^{(n)}_{зм}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100- бальною шкалою;

n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{зм}$, ... $K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{\text{дис}} = K^{(1)}_{зм} + \dots + K^{(n)}_{зм}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{зм} = \dots = K^{(n)}_{зм}$. Тоді вона буде мати вигляд:

$$R_{nr} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)}_{зм} + \dots + R^{(n)}_{зм})}{n}$$

2. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання студента відбувається згідно Положення «Про екзамени та заліки у НУБіП України» від 27.02.2019 р. протокол № 7. Рейтинг здобувача вищої освіти із засвоєння дисципліни у балах переводиться у національні оцінки згідно з табл. 1.

Таблиця 1.

Співвідношення між національними оцінками і рейтингом здобувача вищої освіти

Оцінка національна	Рейтинг здобувача вищої освіти, бали
Відмінно	90 - 100
Добре	74 - 89
Задовільно	60 - 73
Незадовільно	0 - 59

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи R_{nr} (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{nr} + R_{ат}$.

11. Методичне забезпечення

1. Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Фінанси» для напряму підготовки 075 «Маркетинг»: Н.К. Мрачківська, О.Є. Данилевська.- Київ. ЦП «Компринт». 2017. - 168с

12. Список рекомендованої літератури

Законодавчі акти

1. Конституція України №254 к/96-ВР, від 28.06.1996 р.// rada.gov.ua.
2. Бюджетний кодекс України №2542–III, від 21.06.2001 р. // rada.gov.ua.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97р.№ 280/97-ВР із змінами і доповненнями // rada.gov.ua
4. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р. р.№1271-IV із змінами і доповненнями // rada.gov.ua
5. Закон України „Про страхування” від 07.03.96 р. // Відомості Верховної Ради України. -1996. -№18.

6. Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14.01.98 р. № 16/98 - ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1998. - №23.
7. Закон України „Про обов'язкове державне пенсійне страхування” від 26.06.97 р. № 400/97 - ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1997. - №37.
8. Закон України „Про збір на обов'язкове соціальне страхування” від 26.06.97 р. № 402/97 - ВР // Відомості Верховної Ради України, - 1997. - №37.
9. Закон України „Про банки і банківську діяльність ” від 07.12.2000 р. № 2121-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001, № 5-6, ст.30
10. Закон України „Про цінні папери і фондову біржу ” від 18.06.91 р. №1201-ХП // Відомості Верховної Ради України. - 1991. - № 38.
11. Закон України „Про Рахункову палату Верховної Ради України” від 11.07.96 р. № 315/96 - ВР // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 43.
12. Закон України «Про державну податкову службу в Україні» від 04.12.1990 р. № 509-ХП // rada.gov.ua.
13. Закон України „Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні” від 26.01.93 р. № 2939-ХП // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №13.
14. Закон України „Про аудиторську діяльність ” від 22.04.93 р. № 3125-ХП // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - №23.
15. Закон України „Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг ”// Відомості Верховної Ради (ВВР),- 2002, - №1. Господарський кодекс України. – К.: Парламентське вид-во, 2004.- 192 с.

Підручники і навчальні посібники

1. І.О. Лютий, С.Я. Боринець, З.С. Варналій, та ін.; за ред. д.е.н., проф. І.О. Лютого: Фінанси: Підручник. – Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. – 720 с.
2. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Національні фінанси: Підручник. – К : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2017. – 660 с.
3. І. В. Журавльова, О. В. Гаврильченко, О. П. Полтніна та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Фінанси: навчальний посібник [Електронний ресурс] / – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 330 с
4. Крутова А.С., Близнюк О.П., Лачкова Л.І. та ін. Фінанси: Навчальний посібник – Х.: Видавництво «Лідер», 2013. – 560 с.
5. Кізіма Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.; за ред. О. П. Кириленко. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с.
6. Корнієнко, В. О. К 67 Україна в Європі і світі: навчальний посібник / В. О. Корнієнко. – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 147 с.
- 7 О.І. Кремень, В.М. Кремень. Фінанси: Навчальний посібник / – К. :, 2010. – 447 с
8. Фінанси: практикум для студ. усіх напрямів підготовки (крім 6508, 6508/1) навч.-метод. посіб. / О.Р. Романенко, Л.П. Даниленко, Л.П. Гладченко [та ін.]. – К.: КНЕУ, 2015. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbis.kneu.edu.ua>
9. Юхименко П.І., Федосов В.М., Лазебник Л.Л. та ін. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В.М. Федосова, С.І. Юрія. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 576 с.
10. Фінанси: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: «Знання», 2012. — 687 с.
11. Соколовська А.М. Основи теорії податків: Навчальний посібник. – К.: 2010. – 326 с.
12. Каламбет С.В. Фінанси підприємств. Практикум: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.В. Іванов, Ю.В. Півняк – Дніпропетровськ.: 2016.
13. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: «Магнолія 2006», 2014. – 328 с.
14. Дема Д. І. Фінансовий ринок : навч. посібник / Д94 Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська; за заг. ред. Д.І. Деми. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 448 с.

15. Бюджетна система : навчальний посібник. Друге видання, перероблене і доповнене / І.Л. Шевчук, В.О. Черепанова, Т.О. Ставерська / – Харків : Видавець Іванченко І. С., 2015. – 284 с.

16. Гроші та кредит [Електронний ресурс] : підручник / О. В. Дзюблюк, Б. П. Адамик, Г. Р. Балянт [та ін.] ; за ред. О. В. Дзюблюка. - Тернопіль : ТНЕУ, 2018. - 892 с.

Додаткова література

1. Буряченко А.Є. Фінансовий потенціал регіонального розвитку: монографія / А.Є.Буряченко. – К.:КНЕУ, 2013. – 342 с.

2. Львовчкін С.В. Фінансова думка України. Енциклопедія / С.В.Львовчкін, В.М.Федосов, С.І.Юрій, П.І.Юхименко; авт. передм. А.А.Чухно; за наук. ред. д-ра екон.наук, проф. В.М.Федосова – Київ: Кондор; Тернопіль: Економічна думка 2010. – У 3- т.

3. Луніна І.О. Диверсифікація доходів місцевих бюджетів: [монографія]. - К.:2010. – 320 с.

4. Податкова політика: теорія, методологія, інструментарій: Навч.посіб. – Харків: ВД «Інжек», 2010. – 488 с.

5. Савчук Н.В. Бюджетні пріоритети України у контексті суспільного вибору: монографія / Н.В.Савчук. – К,: КНЕУ, 2014. – 325 с.

6. Рязанова Н.С. Міжнародні фінансові організації: / Н.С.Рязанова, М.А.Гапонюк, А.А.Максименко. – К.:КНЕУ, 2010. – 230 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://minfin.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства фінансів України
2. <http://sfs.gov.ua>- Офіційний сайт Державної фіскальної служби України
3. <http://treasury.gov.ua> - Офіційний сайт Державної казначейської служби України
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> - Офіційний сайт Державної служби статистики України
5. <http://www.nssmc.gov.ua> – Національна комісія з цінних паперів і фондового ринку
6. <http://nfp.gov.ua> – Національна комісія, яка здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг